

Sarlós Boldogasszony székesegyház

Története

„A Sarlós Boldogasszony székesegyház (katedrális) a Szombathelyi Egyházmegye fő temploma, melyben a megyéspüspök tanítószéke (katedrája) áll. A Mindszenty József téren magasodó székesegyház városunk kiemelkedő műemléke, melyet a helyi lakosok ma is előszeretettel neveznek nagytemplomnak. Szily János püspök (*1735, 1777–1799) célratörő programjának és Melchior Hefele (1716–1794) tökéletes tervezésének köszönhetően a 18. század végén Szombathelyen olyan egyedülálló, zárt térkompozíció jött létre, amely közrefogja a püspöki palotát, a székesegyházat, az egykori papi szemináriumot, valamint a templommal szemközt Eölbei- házat.

A székesegyház titulusa: **Sarlós Boldogasszony**
Az egyházmegye védőszentje: **Tours-i Szent Márton püspök**

1783-ban már két egyházi épület magasodott a megyeháza szomszédságában: a püspöki palota és a papi szeminárium. A püspök már akkor fontolgatta egy új székesegyház építését is, mert a meglévő középkori vártemplomot kicsinek találta. 1791. augusztus 29-én maga Szily püspök tette le a katedrális alapkövét, melynek feliratán ez állt: A főpásztor az új székesegyházat Isten dicsőségére és Sarlós Boldogasszony tiszteletére emelteti. Az építkezés gyors ütemben haladt. Elsőként a szentély készült el, amit 1793 őszén már tető borított. A tornyok és a hajó építése 1794 tavaszán kezdődött, ám abban az évben váratlan esemény zavarta meg az építkezést, ugyanis elhunyt az építész, Hefele. A mestert Szombathelyen, a ferencesek kriptájában temették el. Az építkezés Anreith építész irányításával folytatódott, aki Hefele főpallérjaként már addig is részt vett a munkálatokban. 1799-ben elhunyt Szily János püspök, így a templomépítés üteme is lelassult és akadozott. Az addig megszokott mozgalmas éveket egy csendesebb időszak váltotta fel Herzan Ferenc püspök (*1735, 1800–1804) egyházkormányzása idején. Emiatt csak a harmadik főpásztor, Somogy Lipót (*1748, 1806–1822) beiktatása után vett új lendületet az építkezés. A templom megáldására 1806. november 9-én került sor, melyet Eölbey János kanonok végzett az új püspök beiktatása előtti napon. S ha lassan is, de 1813-ra elkészült a katedrális, ahogy azt Szily püspök egykor megálmodta. A 23 évig tartó munkálatok alatt számos neves művész és mester dolgozott a templomon: Franz Anton Maulbertsch (1724–1796), Joseph Winterhalder (1743–1807), Dorffmaister István (1729 k.–1797), Melchior Hefele (1716–1794), Georg Johann Anreith (1751–1823), Anton Spreng (1770–1845), Jakab Philipp Prokop (1740–1814) és Rumpelmayer Márton. A székesegyház konzekrálására – az oltárkö krizmával való ünnepélyes megkenése és felszentelése – csak jóval később került sor. Gróf Mikes János püspök, c. érsek (*1876, 1911–1935, †1945) az egyházmegye 150 éves jubileuma alkalmából 1927. június 14-én ünnepélyesen konzekrálta a templomot. Erre emlékeztet a székesegyház belső falain elhelyezett 12 apostoli kereszt.

1945. március 4-én a várost és a székesegyházat is súlyos bombázás döntötte romokba. Hazánk püspöki székesegyházai közül a szombathelyit érte a legnagyobb csapás. Az amerikai légierő pusztítása leírhatatlan volt. A templom homlokzatának felső része előredőlt, szobordíszei lezuhantak. A tető és a hajó boltozata beomlott. A belső díszítésből csak kevés maradt meg a szentélyben, és a tetőboltozat helyén is hatalmas lyuk tátongott. A művészi fal és a mennyezetfreskók a robbanások okozta rendkívül erős légnyomás következtében mind megsemmisültek, mint ahogy az oszlopokat díszítő márványburkolat is leomlott. A város, a megye és az állami szervek pénzbeli segélyének köszönhetően rövid idő alatt újjáépült a templom. A székesegyházat 1947. szeptember 7-én Vas megye szülötte és a Szombathelyi Egyházmegye egykori papja, Mindszenty József bíboros, hercegprímás (1892–1975) szentelte fel, közvetlenül a főpapi szentmise előtt.

Forrás: H. Simon Katalin: A Sarlós Boldogasszony székesegyház. (A Szombathelyi Egyházmegye Kincsei 4.) Szombathely, 2013. Martinus. 40. p.

A Székesegyház tornyai [látogathatóak](#).